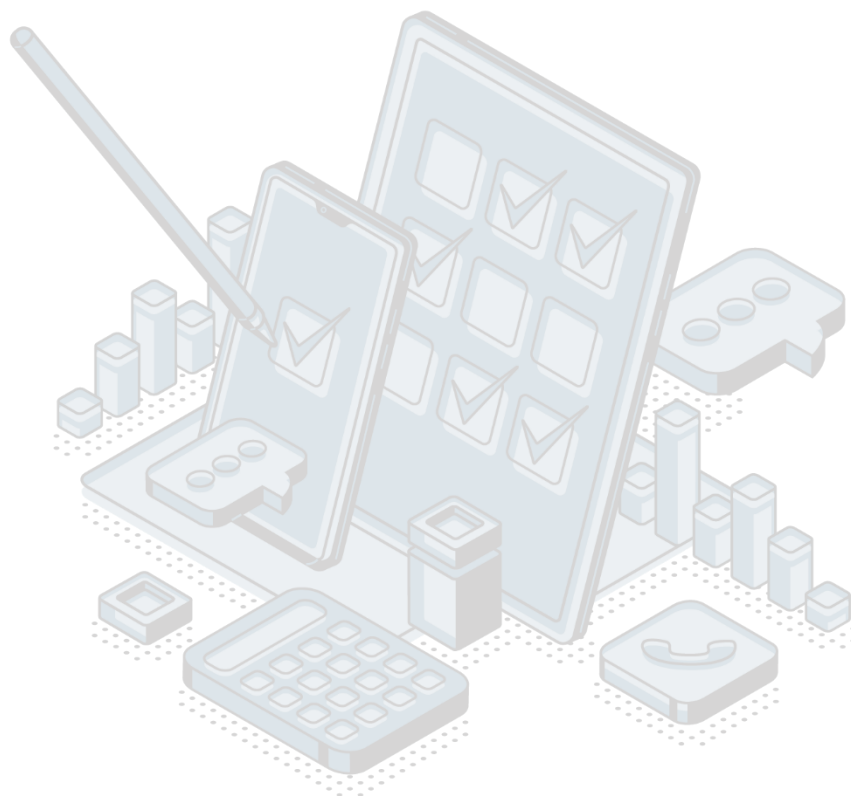

IZVJEŠTAJ O KVALITETU

Promet u trgovini na malo prema robnim grupama 2023

Odgovorno lice: Milena JOLIĆ

Naziv odsjeka: Odsjek statistike kratkoročnih indikatora

Sadržaj:

1. Uvod - Osnovne informacije o istraživanju	4
1.1 Svrha, cilj i predmet istraživanja.....	4
1.2 Pravni osnov.....	4
1.3 Statističke jedinice.....	4
1.4 Pokrivenost i obuhvat istraživanja	4
1.4.1 Sektori	4
1.4.2 Statistička populacija.....	4
1.5 Referentna geografska oblast.....	4
1.6 Koncepti i definicije	5
1.7 Klasifikacije	5
1.8 Frekvencija prikupljanja podataka.....	5
1.9 Dinamika objavljivanja podataka	5
1.10 Metodologija	5
1.11 Bazni period	5
1.12 Jedinica mjere	5
1.13 Izvor podataka	5
1.14 Metod prikupljanja podataka.....	5
2. Relevantnost - Korisnici podataka	5
2.1 Potrebe korisnika.....	5
2.2 Zadovoljstvo korisnika.....	6
3. Tačnost i pouzdanost	6
3.1 Tačnost - Opšta ocjena.....	6
3.2 Uzoračka greška	6
Indikatori uzoračke greške.....	6
3.3 Neuzoračka greška	6
3.3.1 Greška obuhvata.....	7
Indikator greške obuhvata.....	7
3.3.2 Greška mjerenja	7
3.3.3 Greška neodaziva	7
Stopa neodaziva jedinica	7
Stopa neodaziva na temu.....	7
3.3.4 Greška u obradi podataka	7
Stopa imputacije.....	8
3.4 Sezonska prilagođavanja.....	8
3.5 Revizija podataka.....	8
3.5.1 Politika revizije podataka.....	8
3.5.2 Praksa revizije podataka	8
3.5.3 Prosječna veličina revizije podataka.....	8
4. Pravovremenost i tačnost objave podataka	8

4.1 Pravovremenost.....	8
Vremenski jaz objave preliminarnih podataka.....	8
Vremenski jaz objave konačnih podataka.....	8
4.2 Tačnost objave podataka	9
5. Dostupnost i jasnoća.....	9
5.1 Kalendar objave podataka.....	9
5.2 Pristup Kalendaru objave podataka	9
5.3 Saopštenja.....	9
5.4 Publikacije	9
5.5 Online baza podataka	9
5.6 Dostupnost mikro podacima	9
5.7 Popunjenost metadata	10
6. Uporedivost	10
6.1 Prostorna uporedivost	10
6.2 Vremenska uporedivost.....	10
Indikator za uporedivost u vremenu	10

1. Uvod - Osnovne informacije o istraživanju

1.1 Svrha, cilj i predmet istraživanja

Cilj istraživanja je prikazivanje podataka o ukupnom prometu u trgovini na malo prema robnim grupama i granama djelatnosti. Dobijeni podaci se koriste za praćenje obima i dinamike kretanja prometa, analizu obima i promjena u strukturi lične potrošnje, analizu sezonskih karakteristika potrošnje i sagledavanje ukupnih ekonomskih kretanja u trgovini na malo.

1.2 Pravni osnov

Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike (Sl.list Crne Gore br. 18/12 i 47/19) definisane su odredbe za prikupljanje, obradu i diseminaciju podataka. Zakon pruža Upravi za statistiku pravno ovlašćenje da prikuplja i pristupa podacima potrebnim za sprovođenje Programa i Godišnjeg plana. Zakon daje prioritet upotrebi administrativnih podataka, kao i pravo pristupa individualnim podacima koji su rezultat istraživanja ostalih proizvođača zvanične statistike. Kao dopuna zakonskim odredbama, Uprava za statistiku je potpisala više memoranduma o saradnji sa imaocima administrativnih podataka.

1.3 Statističke jedinice

Jedinice statističkog posmatranja za koje se proizvode podaci su preduzeća koja su u Statističkom biznis registru razvrstana u oblasti 47 KD2010 (trgovina na malo).

1.4 Pokrivenost i obuhvat istraživanja

1.4.1 Sektori

Jedinice posmatranja su sva preduzeća (privredna društva) čija je osnovna djelatnost trgovina na malo i koja su u Statističkom biznis registru razvrstana u oblasti 47 KD2010.

1.4.2 Statistička populacija

Okvir za uzorak formiran je na osnovu podataka iz Biznis registra Uprave za statistiku Crne Gore a obuhvata sva aktivna preduzeća (privredna društva) iz oblasti trgovine (oblast 47 KD 2010). Iz okvira su isključena preduzeća koja imaju promet = 0. Klase su određene prema veličini prometa preduzeća:

- klasa1: 0 – 24 999 EUR
- klasa2: 25 000 – 199 999 EUR
- klasa3: 200 000 – 999 999 EUR
- klasa4: 1 000 000 – 4 999 999 EUR
- klasa5: više od 5 000 000 EUR

U uzorak su uključena sva preduzeća iz klase 4 i 5 a ostatak je utvrđen metodom slučajnog uzorka.

1.5 Referentna geografska oblast

Podaci se odnose na čitavu teritoriju Crne Gore.

1.6 Koncepti i definicije

Indeksi prometa u trgovini na malo pokazuju dinamiku vrijednosti prometa u trgovini na malo na teritoriji Crne Gore. Trgovina na malo - Obuhvata djelatnosti iz oblasti 47 KD NACE Rev2. Pod trgovinom na malo se podrazumijeva kupovina robe radi dalje prodaje krajnjim korisnicima (za licnu upotrebu i domacinstvo).

1.7 Klasifikacije

- ✚ Klasifikacija individualne potrošnje prema namjeni - COICOP
- ✚ Statistička klasifikacija ekonomskih djelatnosti u Evropskoj uniji - NACE Rev. 2

1.8 Frekvencija prikupljanja podataka

Jednom godišnje u trajanju od tri mjeseca (februar - april).

1.9 Dinamika objavljivanja podataka

Podaci se objavljuju trogodišnje, u junu tekuće godine za prethodnu godinu.

1.10 Metodologija

Metodološka objašnjenja indikatora prometa u trgovini na malo prema robnim grupama dostupna je na sajtu: [Metodologija](#)

1.11 Bazni period

Za baznu godinu se uzima prethodna godina.

1.12 Jedinica mjere

Podaci dobijeni ovim istraživanjem izraženi su u eurima i indeksima.

1.13 Izvor podataka

Podaci se prikupljaju na osnovu uzorka izvještajnih jedinica koje su registrovane u Statističkom biznis registru u oblasti 47 Klasifikacije djelatnosti 2010. Preduzeća popunjavaju podatke na osnovu knjigovodstvene evidencije.

1.14 Metod prikupljanja podataka

Podaci se prikupljaju upitnikom (poštom ili mailom).

2. Relevantnost - Korisnici podataka

2.1 Potrebe korisnika

Međunarodni korisnici:

- ✚ Eurostat;
- ✚ Svjetska banka;
- ✚ UN organizacije;

- ✚ Međunarodni monetarni fond.

Nacionalni korisnici:

- ✚ Ministarstva i drugi organi javne uprave;
- ✚ Lokalne samouprave i drugi organi lokalne uprave;
- ✚ Centralna banka;
- ✚ Nevladine organizacije;
- ✚ Studenti;
- ✚ Istraživači;
- ✚ Mediji.

2.2 Zadovoljstvo korisnika

Uprava za statistiku je usvojila Strategiju upravljanja kvalitetom, Vodič za implementaciju Strategije upravljanja kvalitetom, kao i Implementacioni plan za sprovođenje politike kvaliteta. U cilju mjerenja stepena do kojeg ispunjava svoje obaveze prema korisnicima i u sklopu nove politike kvaliteta, Uprava za statistiku je sprovedla istraživanje o zadovoljstvu korisnika. Rezultati istraživanja dostupni su na web stranici Uprave za statistiku, link: [Izveštaj o zadovoljstvu korisnika](#)

3. Tačnost i pouzdanost

3.1 Tačnost - Opšta ocjena

Istraživanje trgovine na malo prema robnim grupama se radi na bazi uzorka i podaci se dobijaju izvještajnom metodom pa su podložni uobičajenim vrstama greške u vezi sa tehnikom uzorkovanja, neuzorkovanim greškama, greškama prilikom obrade i neodgovora.

3.2 Uzoračka greška

Godišnje istraživanje trgovine na malo se radi na bazi uzorka pa je logično da postoji greška prilikom nasumičnog uzorkovanja. Koeficijent varijacije je relativna mjera tačnosti ocjene podataka. Pored ove mjere računa se i donja i gornja granica intervala povjerenja.

Indikatori uzoračke greške

Uzoračka greška se redovno računa za indekse prometa u oblasti 47. Koeficijent varijacije ukupnog indeksa prometa za oblast 47 (trgovina na malo) je iznosio 1,9 u toku 2023. godine.

3.3 Neuzoračka greška

Postoje četiri vrste neuzoračkih grešaka:

- 1) Greške obuhvata - greške koje se javljaju između ciljne populacije i okvira uzorka;
- 2) Greške mjerenja - greške koje se javljaju u vrijeme prikupljanja podataka. Izvor ovih grešaka može biti informacioni sistem, anketar ili način prikupljanja podataka;
- 3) Greške pri obradi - greške koje su nastale nakon prikupljanja podataka, npr. greške pri unosu, editovanju i ponderisanju;
- 4) Greške neodaziva - greške koje su nastale usled neuspješnog pokušaja dobijanja željenih informacija od izvještajne jedinice.

3.3.1 Greška obuhvata

Greške obuhvata mogu biti greške:

- 1) prekomjernog obuhvata;
- 2) nedovoljnog obuhvata.

Indikator greške obuhvata

Prekomjerni obuhvat predstavlja udio jedinica iz okvira uzorka koje ne pripadaju ciljnoj populaciji (npr. preduzeća registrovana u oblasti 47 NACE Rev2, a ne bave se tom djelatnošću što znači da nisu trebala da se nađu u okviru za izbor uzorka). Samo 5,3% jedinica u uzorku u 2023. godini je definisano kao prekomjerni obuhvat, što nema uticaja na finalni rezultat

Nedovoljni obuhvat je problem koji nastaje zbog nedovoljne pokrivenosti, odnosno neažuriranja okvira koji služi za izbor uzorka (npr. neobuhvatanje preduzeća koja su se u toku posmatrane godine registrovala u oblasti 47 NACE Rev2). Nedovoljni obuhvat može izazvati potcjenjivanje, jer jedinice koje su ostale van okvira mogu da utiču na krajnji rezultat. Učešće nedovoljnog obuhvata u 2023. godini je bilo 3,2%.

3.3.2 Greška mjerenja

Greške mjerenja su greške koje se javljaju u toku prikupljanja podataka i uzrokuju razlike između evidentirane i stvarne vrijednosti varijable. Posrednom analizom, na osnovu rezultata unosa, vrši se ispravka. Svake godine se od izvještajnih jedinica traže iste varijable, što olakšava popunjavanje upitnika.

3.3.3 Greška neodaziva

Greške u vezi sa neodazivom su greške usled neuspješnog pokušaja da se dobije željena informacija od izabrane jedinice. Razmatraju se dvije glavne vrste grešaka koje se odnose na neodaziv:

- 1) Neodaziv jedinice koja se odnosi na odsustvo informacija o cijelim jedinicama (preduzećima) odabranim u uzorku;
- 2) Neodaziv stavke koja se odnosi na situaciju u kojoj je uzorkovana jedinica uspješno anketirana, ali nisu dobijene sve potrebne informacije.

Stopa neodaziva jedinica

Stopa neodaziva jedinica istraživanja je pokazatelj koji govori o tome koliko jedinica (preduzeća) nije odgovorilo na upitnik. Stopa neodaziva jedinica u 2023. godini iznosila je 38,3%.

Stopa neodaziva na temu

Stopa neodaziva na temu predstavlja odnos anketiranih jedinica koje nisu odgovorile na dato pitanje i ukupnog broja anketiranih jedinica. U godišnjem istraživanju trgovine na malo prema robnim grupama, stopa na nivou polja je u 2023. godini u prosjeku iznosila oko 9,2%.

3.3.4 Greška u obradi podataka

Prikupljeni podaci prolaze kroz niz procesa prije konačne ocjene, a to su: unos, editovanje, imputacije, ponderisanje, tabeliranje itd. Greške napravljene u ovim fazama nazivaju se greškama obrade.

Stopa imputacije

Prosječna stopa imputacije na nivou polja je u 2023. godini iznosila 9,4%, dok je prosječna stopa imputacije na nivou upitnika iznosila 9,1%.

3.4 Sezonska prilagođavanja

Nije relevantno.

3.5 Revizija podataka

3.5.1 Politika revizije podataka

Uprava za statistiku je usvojila politiku revizije i ista je dostupna na web sajtu: [Politika revizije](#)

3.5.2 Praksa revizije podataka

U istraživanju Indeks prometa u trgovini na malo prema robnim grupama se koriste redovne revizije. Velike i neplanirane revizije se koriste samo u posebnim slučajevima definisanim politikom revizije.

3.5.3 Prosječna veličina revizije podataka

Nije dostupno.

4. Pravovremenost i tačnost objave podataka

4.1 Pravovremenost

Preliminarni podaci se objavljuju 6 mjeseci nakon završenog referentnog perioda. Konačni podaci se objavljuju 9 mjeseci nakon završenog referentnog perioda.

Vremenski jaz objave preliminarnih podataka

Indikator pravovremenosti objave preliminarnih podataka predstavlja vrijeme između datuma posljednjeg dana referentnog perioda i datuma objave preliminarnih podataka. Preliminarni podaci se objavljuju 6 mjeseci nakon završenog referentnog perioda.

Pravovremenost preliminarnih podataka: T+6 mjeseci nakon završenog referentnog perioda.

Vremenski jaz objave konačnih podataka

Indikator pravovremenosti objave konačnih podataka predstavlja vrijeme između datuma posljednjeg dana referentnog perioda i datuma objave konačnih podataka. Konačni podaci se objavljuju 9 mjeseci nakon završenog referentnog perioda.

Pravovremenost konačnih podataka: T+9 mjeseca nakon završenog referentnog perioda.

4.2 Tačnost objave podataka

Indikator tačnosti predstavlja vremensku razliku između stvarne objave podataka i planirane objave podataka. Rokovi za objavljivanje podataka o prometu u trgovini na malo prema robnim grupama su definisani u skladu sa Kalendarom objavljivanja statističkih podataka i ti rokovi za publikovanje saopštenja se poštuju.

Indikator TP3 (tačnost) je 0, tj. nema razlike između planirane i stvarne objave podataka, što znači da su podaci objavljeni u skladu sa Kalendarom objave podataka.

5. Dostupnost i jasnoća

5.1 Kalendar objave podataka

Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike ("Službeni list Crne Gore" br. 018/12 i 047/19) se propisuje da proizvođači zvanične statistike pripremaju, ažuriraju i objavljuju Kalendar objavljivanja statističkih podataka. Objavljuje se na internet stranici Uprave za statistiku najkasnije do 20. decembra za narednu godinu, za sve proizvođače zvanične statistike koji uključuje datume objavljivanja statističkih podataka. Svaka promjena u datumu objavljivanja u Kalendaru objavljuje se unaprijed u skladu sa Procedurom o neplaniranim revizijama.

5.2 Pristup Kalendaru objave podataka

Kalendar objavljivanja statističkih podataka dostupan je na sljedećem linku: [Kalendar objavljivanja](#)

5.3 Saopštenja

Godišnje saopštenje istraživanja Promet u trgovini na malo prema robnim grupama je dostupno na web sajtu: [Saopštenja](#)

5.4 Publikacije

Sve publikacije koje objavljuje Uprava za statistiku dostupne su na sljedećem linku: [Publikacije](#)

5.5 Online baza podataka

Podaci su dostupni na sajtu: [Online baza](#).

5.6 Dostupnost mikro podacima

Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike ("Službeni list Crne Gore" br. 018/12 i 047/19) regulisana su pravila pod kojim spoljni korisnici mogu dobiti pristup individualnim podacima za potrebe istraživanja. Članom 58 definisane su vrste naučnih i istraživačkih organizacija koje mogu dobiti takve podatke. Davanje individualnih podataka bez identifikatora moguće je isključivo na pisani zahtjev naučno-istraživačkih ustanova, u svrhu obavljanja naučno-istraživačke djelatnosti, kao i međunarodnih statističkih organizacija i proizvođača statistike iz drugih država. Istraživački subjekt potpisuje Ugovor sa Upravom za statistiku, kao i Izjavu o poštovanju principa povjerljivosti. Proizvođači zvanične statistike vode posebnu evidenciju o korisnicima i o svrsi za koju su statistički podaci dati na korišćenje.

5.7 Popunjenost metadate

Stopa popunjenosti metadate predstavlja odnos broja popunjenih metadate podataka u odnosu na ukupan broj prihvatljivih metadate polja. Za godišnje istraživanje Promet u trgovini na malo prema robnim grupama stopa popunjenosti metadate podataka iznosi 100%.

6. Uporedivost

6.1 Prostorna uporedivost

Podaci istraživanja Promet u trgovini na malo prema robnim grupama se koriste isključivo za nacionalne potrebe i odnose se na čitavu teritoriju Crne Gore.

6.2 Vremenska uporedivost

Uporedivi podaci su raspoloživi od 2006. godine do danas i dostupni su na sajtu MONSTAT-a u dijelu [Podaci](#).

Indikator za uporedivost u vremenu

Dužina uporedivih vremenskih serija se izračunava sledećom formulom: $CC1 = Jlast - Jfirst + 1$

Jlast - broj poslednjeg referentnog perioda objavljene statistike,

Jfirst - broj prvog referentnog perioda uporedive statistike.

Prema navedenoj formuli, dužina uporedive vremenske serije za istraživanje trgovine na malo prema robnim grupama je 16 godina.